

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра соціології та політології

УЗГОДЖЕНО

Декан ФЛСК

Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ

2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«02» 12 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Етнополітологія»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
 Спеціальність: 052 «Політологія»
 Освітньо-професійна програма: «Політологія»

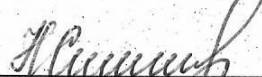
Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ/РГР/К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна:	5	105/3,5	17	34	-	54	-	-	Диф.залік 5 с.
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Індекс: НБ-8-052/21-2.1.22

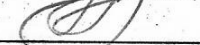
СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 2 з 17	

Робочу програму навчальної дисципліни «Етнополітологія» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Політологія», навчального та робочого навчального плану №№ НБ-8-052/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 052 «Політологія» та відповідних нормативних документів.

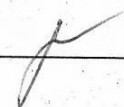
Робочу програму розробила:
доцентка кафедри соціології та політології Н. Полова

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри за спеціальністю 052 «Політологія» та освітньо-професійною програмою «Політологія» - кафедри соціології та політології, протокол № 12 від «05» 09 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми І. Прокопчук

Завідувачка кафедри О. Хомерікі

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій (ФЛСК), протокол № 10 від «08» 11 2022 р.

Голова НМРР А. Кокарева

Рівень документа – 36
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 3 з 16	

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.....	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.....	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки.....	5
2. Програма навчальної дисципліни	4
2.1. Зміст навчальної дисципліни.....	7
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	7
2.3. Тематичний план	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання.....	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	8
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 4 з 16	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Етнополітологія» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 р., № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни. Дана навчальна дисципліна належить до циклу професійної підготовки та є невід'ємною складовою сукупності знань та вмінь, що формують професійний профіль майбутнього спеціаліста політолога, дозволить створити передумови для усвідомленого підходу до практичної роботи. Вона сприяє становленню у студентів світоглядної основи теоретичної і практичної діяльності майбутнього соціолога завдяки засвоєнню знань з курсу та систематизації й узагальненню наявних у них професійних знань.

Метою викладання дисципліни «Етнополітологія» — висвітлити тенденції розвитку етнополітологічних проблем людського життя, з'ясувати закономірності взаємовідносин етнонаціональних спільнот між собою та з державою, ознайомити студентів із шляхами і методами національно-державного будівництва, засадами і принципами демократичної етнонаціональної політики.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- сформувати у студентів глибокі об'єктивні знання про місце і роль етнонаціональних спільнот у політичному житті суспільства;
- підвищити етнополітичну культуру студентів;
- підготувати їх до активної участі у національно-державному будівництві і формуванні демократичного правового суспільства.

Методика опанування курсу «Етнополітологія» поєднує вивчення теоретичних аспектів цієї дисципліни з аналізом практично-політичних проблем, етнічних відносин як у світі загалом, так і в умовах сучасного українського поліетнічного суспільства.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

У результаті вивчення даного курсу, згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- знати:

- проблематику і специфіку розвитку сучасної етнополітології;
- основоположні принципи формування етнополітології;
- методики аналізу етнополітології.

- вміти:

- оцінювати ефективність етнополітичних стратегій;
- виявляти у різних політичних явищах структурні елементи етнополітичних стратегій, вміти порівнювати їх з іншими, подібними елементами, усвідомлюючи їх історичну та структурну спорідненість, широко вводячи цей загальнозначущий аспект у вивчення та вирішення будь-якого прагматичного професійного завдання;
- оволодіти навичками прогнозування етнополітичних процесів.

Підсумкові результати навчання: (далі ПРН)

ПРН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

ПРН17. Застосовувати навички та знання ведення політичних переговорів, враховуючи різноманітний контекст міжкультурних та міжетнічних відносин.

ПРН18. Здійснювати порівняльний аналіз різних політичних систем, співставлення різних політичних явищ (політичних режимів, типів політичних культур) з точки зору оцінки тенденцій їх розвитку, функціонування, типології, виявлення закономірностей.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 5 з 16	

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Етнополітологія» студент повинен набути таких компетентностей:

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Фахові компетенції (далі – ФК).

ФК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

ФК2. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

ФК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Етнополітологія» базується на знаннях таких дисциплін «Соціальна психологія», «Історія української державності та культури», «Історія політичних вчень» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Політична культура та ідеології», «Світова політика та міжнародні відносини» та «Світовий політичний процес та геополітика» тощо.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «Етнополітологія як навчальна дисципліна, її структура та методи.»;

- навчального модуля №2 «Основні принципи етнополітики», кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль №1 «Етнополітологія як навчальна дисципліна, її структура та методи.»

Інтегровані вимоги модуля №1: Знати основні поняття етнополітології, об'єкт, предмет і методологічні засади, етнополітичні погляди у Стародавньому світі, становлення етнополітичних ідей в епоху Відродження, формування етнополітичних знань в Англії та Франції в епоху Просвітництва, вплив Американської та Французької революції на розвиток етнополітичних знань, розвиток етнополітичних концепцій у Німеччині у XVIII — на початку XIX ст., зародження і генеза етнополітичної думки в Україні.

Вміти використовувати та інтерпретувати дані політологічних досліджень у практичній роботі.

Тема 1. Етнополітологія як наука: об'єкт, предмет і методологічні засади.

Етнополітологія як наука. Місце і роль етнополітології в системі сучасного суспільствознавства. Співвідношення етнополітології та соціально-гуманітарних наук, зокрема етнографії, етнології, етнодержавознавства, етносоціології, етнопсихології, етнодемографії, етноконфліктології, етноісторії, етнофілософії, політології та ін.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 6 з 16	

Об'єкт і предмет етнополітології. Етнополітологія як наука про закономірності етнополітичних процесів і взаємовідносини етнонаціональних спільнот між собою та з державою; їх місце і роль у політичному житті суспільства.

Основні категорії етнополітології. Основні закономірності етнополітології. Загальні наукові методи і принципи дослідження етнополітології: принципи наукового плюралізму, системний аналіз, структурно-національний аналіз, метод моделювання, метод ретроспективно-порівняльного аналізу тощо.

Спеціальні методи етнополітичних досліджень: етнологічний, етносоціологічний, етнофілософський, етноісторичний, етнотехнологічний, етнокомунікативний, етнекологічний та етнополітологічний.

Основні цілі, завдання та функції етнополітології: теоретико пізнавальна, методологічна, світоглядна, прогностична, виховна. Значення дисципліни «Етнополітологія» для формування громадянина України, політичної культури та культури міжетнічного та міжнаціонального спілкування.

Тема 2. Етнополітичні погляди у Стародавньому світі.

Передумови зародження етнополітичних думок. Формування етнополітичних поглядів у Стародавній Греції та Римі. Платон та Аристотель про створення держав за етнічним принципом. Ідеї світового громадянства у працях грецьких та римських мислителів. Створення перших колоніальних імперій, федерацій та конфедерацій.

Тема 3. Становлення етнополітичних ідей в епоху Відродження.

Перехід людства від «суто етнічного» існування до індустріального суспільства та національного існування. Етнополітичні погляди Н. Макіавеллі у творі «Князь». Думки Н. Макіавеллі про незалежність і об'єднання роздробленої Італії. Етнополітичні ідеї Ж. Бодена. Обґрунтування Ж. Боденом у книзі «Шість книг про республіку» ідеї народного суверенітету. Започаткування Ж. Боденом основ етнопсихології та етнографії.

Тема 4. Формування етнополітичних знань в Англії та Франції в епоху Просвітництва.

Розробка етнополітичних ідей Ф. Беконом. Міркування Т. Гоббса про народ, народний суверенітет, національну державу, причину занепаду та розпаду держав («Левіафан»). Внесок Ш. Монтеск'є: міркування щодо існування і дій законів та закономірностей суспільного розвитку, розробки концепції «духу нації», започаткування теорії геополітики та «європейської ідеї» («Дух законів»).

Проголошення Ж. Ж. Руссо ідеї свободи і рівності людини і народів, концепції народного суверенітету («Міркування про походження і засади нерівності між людьми»).

Тема 5. Вплив Американської та Французької революції на розвиток етнополітичних знань.

Вплив Американської революції на становлення етнополітичних ідей. Обґрунтування Дж. Отісом теорії прав колоніальних народів. Б. Франклін про «концепцію обмеженого національного суверенітету». Ідеї С. Адамса про «створення незалежної держави, американської республіки». Концепція Т. Пейна про негайне відокремлення англійських колоній від Британії і створення незалежної держави. Т. Джеферсон як автор проекту «декларації незалежності США».

Вплив Великої Французької революції на розвиток етнополітичної думки. «Декларація прав людини і громадянина» Французької революції (1789 р.). Тогочасний досвід Франції у національно-державному будівництві: проголошення Франції з поліетнічним населенням єдиною і неподільною унітарною державою, визнання нації як найвищої цінності, висунення ідеї, що кожний народ є суверенним і має право на створення власної держави, формування з усього людства «єдиної нації» і створення «всесвітньої республіки».

Тема 6. Розвиток етнополітичних концепцій у Німеччині у XVIII — на початку XIX ст.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 7 з 16	

Обґрунтування І. Кантом вчення про місце і роль суперечностей та антагонізмів у суспільно-політичному житті. Актуальність концепції І. Канта про світовий союз незалежних правових держав та “право всесвітнього громадянства”. Етнополітичні ідеї Й. Г. Гердера про належність кожної людини до певної етнічної групи, про культурне самовизначення народів та концепції нації і національної держави. Розробка Г. Гегелем психологічно-історичної теорії нації, концепції історичних і неісторичних народів (націй) та теорій сучасного націоналізму.

Тема 7. Зародження і генеза етнополітичної думки в Україні.

Поява етнічних та етнополітичних поглядів в Україні періоду Київської Русі. Ідеї об'єднання князівств, самостійності і незалежності Київської Русі, зміцнення княжої політичної влади (“Слово о полку Ігоревім”). Політико-правові ідеї Київської Русі (“Руська правда” Ярослава Мудрого).

Формування етнічних та етнополітичних ідей періоду козацько гетьманської держави. Ідеї волі, демократії та незалежної держави у становленні козацького політичного устрою. Проект Конституції П. Орлика та її значення для розвитку української політичної думки XVIII ст.

Кирило-Мефодіївське товариство і проблеми державно-політичного устрою. М. Костомаров про ідею слов'янської республіканської федерації. Т. Г. Шевченко про шляхи національного відродження України.

Автономно-федералістська концепція М. Драгоманова та М. Грушевського. С. Подолинський про федералізм як принцип організації політичного життя в Україні. І. Франко про незалежність України. Пошуки шляхів розв'язання національної проблеми В. Липинським, В. Винниченком. Політичні концепції радикального націоналізму (Д. Донцов, М. Міхновський). Український “націонал комунізм”. М. Хвильовий, С. Шумський, М. Скрипник про шляхи розвитку української держави.

Розвиток етнополітичної думки в незалежній Україні. Необхідність інтеграції етнополітичних ідей, нагромаджених зарубіжними та вітчизняними вченими. Проблеми впровадження етнополітичних ідей у навчальний процес і практику політичного життя.

Модуль №2 «Основні принципи етнополітики».

Інтегровані вимоги модуля №2: Знати сутність та особливості соціально-етнічних відносин у світі, становлення і розвиток теорій націй, зміст етнонаціональної політики, її місце та роль у гармонізації етнонаціональних відносин, особливості етнонаціональної політики в Україні: минуле і сучасність, етнонаціональні та етнополітичні конфлікти: характер, причини виникнення та шляхи вирішення, етнонаціональні відносини та ідейне життя націй, етнополітика і шляхи формування етнополітичної культури, етнонаціональні й етнополітичні процеси в сучасному світі.

Тема 8. Сутність та особливості соціально-етнічних відносин у світі.

Взаємозв'язок етнічного, національного і соціального в суспільстві. Історичні форми існування людства: рід — плем'я — народність (національність) — нація.

Етнічність у вузькому і широкому розумінні. Етнічність: визначення, сутність, характер. Етнос як основна форма існування людства. Сучасні теорії етносу. Теорія етносу Л. М. Гумільова.

Нація як вища норма розвитку етносу. Етноси, нації і класи. Діалектика взаємовідносин між етносами, націями і класами.

Етноси, нації і держава. Національна держава. Багатонаціональна держава. Поліетнічна держава. Моноетнічна держава.

Людство у контексті етнополітичних відносин. Проблеми взаємовідносин етнонаціональних спільнот і людства.

Поняття інтересів і цінностей. Національні інтереси і цінності. Державні інтереси і цінності. Загальнолюдські інтереси і цінності. Діалектика класових, національних, державних, етнічних та загальнолюдських інтересів і цінностей.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 8 з 16	

Тема 9. Становлення і розвиток теорій націй.

Багатозначність визначення терміна “нація”. Сучасні теорії нації. Політична теорія нації (Г. Грацій та ін.): проживання на одній території; спільна мова, література, звичаї; спільне походження та історія; особливий національний характер; спільна релігія; спільні інтереси тощо.

Психологічна теорія нації (О. Бауер): культурна спільнота з національним характером; спільною національною психологією; національною солідарністю; національною волею; національною свідомістю тощо.

Культурологічна теорія нації. Марксистське трактування сутності нації. Історико-економічна теорія нації К. Каутського: продукт суспільного розвитку; один з наймогутніших факторів суспільного прогресу. Нація — група людей, що розмовляє однією мовою, проживає на одній території та має “міцні повсякденні економічні відносини”. Спотворення історико-економічної теорії націй Й. В. Сталінім.

Етнічна теорія нації (М. Новак, Е. Сміт та ін.): нація — велика політизована етнічна група, яка характеризується спільною культурою та спільним уявним походженням.

Тема 10. Зміст етнонаціональної політики, її місце та роль у гармонізації етнонаціональних відносин.

Етнонаціональна політика як свідома, цілеспрямована діяльність держави, політичних партій, громадських організацій і рухів щодо регулювання й розвитку етнонаціональних відносин.

Типи і види етнонаціональної політики. Критерії типологізації етнонаціональної політики. Асиміляційна політика: зміст і спрямованість. Політика “плавильного котла”. Політика “злиття націй”. Сутність і характер плюралістичної етнонаціональної політики. Політика багатокультурності. Політика етнічного плюралізму.

Нація та держава. Національний суверенітет. Форми та сутність національно-державних утворень та об’єднань: унітарна держава, федерація, конфедерація, співдружність, співтовариство. Їх основні риси та відмінності. Сучасний світовий процес федералізації і майбутній устрій України. Проблеми вибору форми територіально-адміністративного устрою України, співпраця з іншими державами.

Культурно-національна автономія: теорія і практика. Проблеми громадянства (набуття громадянства, відсутність громадянства, подвійне громадянство).

Тема 11. Особливості етнонаціональної політики в Україні: минуле і сучасність.

Етнонаціональна політика царизму в Україні: “внутрішній колоніалізм”, посилена денационалізація, насильницька русифікація та її наслідки.

Етнонаціональна політика в Українській Народній Республіці: процес етнополітичного відродження, зародження демократичної етнонаціональної політики в Універсалах Центральної Ради, впровадження політики культурно-національної автономії для етнонаціональних груп.

Етнонаціональна політика в колишній Радянській Україні: суперечливий характер етнонаціональної політики 20-х років, здійснення процесу українізації та його наслідки. Антинародна, антинаціональна політика 30-х — першої половини 80-х років.

Етнополітична реальність сучасної України. Національне відродження як втілення в життя української національної ідеї. Конституція України про консолідацію та розвиток української нації, забезпечення етнічної, культурної, мовної та релігійної самостійності національних меншин України.

Тема 12. Етнонаціональні та етнополітичні конфлікти: характер, причини виникнення та шляхи вирішення.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 9 з 16	

Поняття конфлікту. Конфлікт як стадія в розвитку суперечностей. Політичні інтереси та суперечності як передумова виникнення конфліктів. Складність суспільного життя і різноманітність конфліктів. Роль конфліктів у суспільно-політичному житті.

Виникнення і розвиток теорій етнонаціональних конфліктів. Етноконфліктологія як наука про закономірності виникнення, розвитку і вирішення конфліктів. Типологія конфліктів. Внутрішньоетнічні конфлікти. Міжетнічні конфлікти. Етнорегіональні конфлікти. Внутрішньо національні конфлікти. Міжнаціональні конфлікти.

Загальні та особливі причини виникнення етнонаціональних та етнополітичних конфліктів. Історичні коріння і етнотериторіальні передумови. Соціально-економічні фактори. Політико-ідеологічні причини. Культурно-психологічні умови.

Конфлікт — історично перехідне явище у суспільному житті. Проблеми прогнозування та моделювання етнонаціональних та етнополітичних конфліктів. Контроль над конфліктами. Стратегія управління конфліктами.

Стадії конфліктів. Механізми і методи врегулювання етнонаціональних та етнополітичних конфліктів. Основні методи врегулювання конфліктів: консенсус, уникнення конфліктів, відкладення конфлікту, посередництво, арбітраж, переговори. Етнополітична стабільність як один з основних чинників досягнення національної і соціально-політичної злагоди у сучасному українському суспільстві.

Тема 13. Етнонаціональні відносини та ідейне життя націй.

Національна свідомість як сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, релігійних поглядів, які відображають особливості життєдіяльності націй і народностей.

Національна самосвідомість як сукупність поглядів і знань, які відображають уявлення членів національно-етнічної спільноти. Національна свідомість і самосвідомість та їх співвідношення із загальнолюдською культурою і цінностями.

Історія виникнення і розвитку націоналізму. Загальні і специфічні причини піднесення націоналізму. Сутність і характер націоналізму. Марксистсько-ленінські погляди на націоналізм.

Націоналізм у демократичному, тоталітарному і посттоталітарному суспільстві: порівняльний аналіз. Типи націоналізму: демократичний, ліберальний, інтегральний та ін. Види націоналізму: політичний, економічний, лінгвістичний, етнічний та ін.

Націоналізм і патріотизм. Націоналізм і демократія. Націоналізм і шовінізм. Націоналізм і фашизм. Націоналізм і комунізм. Націоналізм і інтернаціоналізм. Націоналізм і космополітизм. Націоналізм і етніцизм. Проблеми запобігання перетворенню націоналізму і етніцизму у шовінізм та встановленню етнонаціоналістичної диктатури.

Поняття національної ідеї. Загальне і особливе в національній ідеї. Роль національної ідеї в розвитку людської цивілізації та окремих націй. Розвиток національної ідеї в політичному житті України.

Тема 14. Етнополітика і шляхи формування етнополітичної культури.

Поняття етнополітичної культури. Складові етнополітичної культури: політична культура, етнічна культура, національна культура, культура міжетнічного та міжнаціонального спілкування. Проблеми їх формування та розвитку.

Проблеми політичного виховання. Поняття етнічного і національного виховання. Теорія і методологія національного виховання. Сутність і шляхи реалізації національного виховання.

Зміст, характер та функції етнополітичної культури. Внутрішня структура та характерні ознаки високої етнополітичної культури. Рівень етнополітичної культури та критерії його визначення. Загальнолюдська цінність етнополітичної культури.

Детермінованість етнополітичної культури.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 10 з 16	

Шляхи, методи і засоби формування етнополітичної культури. Методи і засоби її підвищення. Стан етнополітичної культури в Україні та проблеми її формування.

Культура міжнаціонального спілкування — найважливіша умова гармонізації міжетнічних відносин та гуманізації міжнародних відносин.

Тема 15. Етнонаціональні й етнополітичні процеси в сучасному світі.

Основні тенденції етнонаціональних та етнополітичних процесів у сучасному світі. Етнічний ренесанс. Розвиток концепцій етнічного ренесансу. Сутність і характер етнічного ренесансу. Етнічне відродження і процес запізнілої модернізації.

Процес політизації етнічностей. Причини, зміст і характер процесу політизації етнічностей. Етнічність як політичний фактор, легітимізатор та делегітимізатор режимів і урядів. Наслідки процесу політизації етнічностей.

Сучасні дезінтеграційні процеси. Сутність, причини і характер дезінтеграційних процесів у Східній Європі. Процес суверенізації народів і виникнення нових суверенних держав. Складний і суперечливий характер розвитку політичної діяльності етнічних та національних меншин. Проблеми збереження національної єдності і територіальної цілісності України.

Сучасні інтеграційні процеси. Передумови, причини і наслідки зростання інтеграційних тенденцій у Західній Європі. Єдиний Європейський будинок: досягнення і перешкоди. Перспективи інтеграції у Східній Європі. Проблеми входження України до Європейського співтовариства.

2.3. Тематичний план

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Семінар. заняття	СРС	Усього	Лекції	Семінар. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Етнополітологія як навчальна дисципліна, її структура та методи».										
1.1	Етнополітологія як наука: об'єкт, предмет і методологічні засади.	5 семестр				- семестр				
		7	2	2	3	-	-	-	-	
1.2	Етнополітичні погляди у Стародавньому світі.	5	-	2	3	-	-	-	-	
1.3	Становлення етнополітичних ідей в епоху Відродження.	7	2	2	3	-	-	-	-	
1.4	Формування етнополітичних знань в Англії та Франції в епоху Просвітництва.	5	-	2	3	-	-	-	-	
1.5	Вплив Американської та Французької революції на розвиток етнополітичних знань.	7	2	2	3	-	-	-	-	
1.6	Розвиток етнополітичних концепцій у Німеччині у XVIII — на початку XIX ст.	5	-	2	3	-	-	-	-	
1.7	Зародження і генеза етнополітичної думки в Україні.	7	2	2	3	-	-	-	-	
1.8	Модульна контрольна робота №1	7	-	2	5	-	-	-	-	
Усього за модулем №1		50	8	16	26	-	-	-	-	
Модуль №2 «Основні принципи етнополітики».										

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022						
		стор. 11 з 16							
2.1	Сутність та особливості соціально-етнічних відносин у світі.	5 семестр				- семестр			
		7	2	2	3	-	-	-	-
2.2	Становлення і розвиток теорій націй.	5	-	2	3	-	-	-	-
2.3	Зміст етнонаціональної політики, її місце та роль у гармонізації етнонаціональних відносин.	7	2	2	3	-	-	-	-
2.4	Особливості етнонаціональної політики в Україні: минуле і сучасність.	5	-	2	3	-	-	-	-
2.5	Етнонаціональні та етнополітичні конфлікти: характер, причини виникнення та шляхи вирішення.	7	2	2	3	-	-	-	-
2.6	Етнонаціональні відносини та ідейне життя націй.	5	-	2	3	-	-	-	-
2.7	Етнополітика і шляхи формування етнополітичної культури.	7	2	2	3	-	-	-	-
2.8	Етнонаціональні й етнополітичні процеси в сучасному світі.	3	1	2	3	-	-	-	-
2.9	Модульна контрольна робота №2	6	-	2	4	-	-	-	-
Усього за модулем №2		55	9	18	28	-	-	-	-
Усього за навчальною дисципліною		105	17	34	54	-	-	-	-

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології, як: семінар-дискусія, метод мозкового штурму, робота в малих групах, метод конкретної ситуації.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, презентацій, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Картунов О.В. Вступ до етнополітології: Науково-навч. посіб. / Інститут економіки, управління та господарського права. – К.: Довіра, 1999. – 300 с.

3.2.2. Курас І. Ф. Етнополітологія: Перші кроки становлення / НАН України; Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень. – К.: Генеза, 2004. – 734 с.

3.2.3. Куць О.М. Етнополітологія: Навч. посіб. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2005. – 264 с.

3.2.4. Морарь М.В. Політологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2019. 176с.

3.2.5. Цурканова І.О. Політологія : Конспект лекцій з дисципліни «Філософія та політологія» для студентів усіх спеціальностей : навчальний посібник – Дніпро : УДУНТ, 2022. 102 с.

3.2.6. Nataliia Polovaia, Oksana Stadnik, Olena Vanyushina. Проблема медіаграмотності при споживанні інформації в умовах війни: соціологічний аспект. Епістемологічні дослідження у філософії, соціальних і політичних науках. – Том 5 № 1 (2022). м. Дніпро; С. 73-79

Допоміжна література

3.2.7. Антонюк О.В. Етнополітика в Україні: історія та сучасний стан // Український історичний журнал. – 1999. – № 3-4. – С. 15-28.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 12 з 16	

3.2.8. Етнополітологічна енциклопедія / Авт. кол.: Римаренко Ю., Іванченко І., Картунов О., Кресіна І., Майборода О., Мироненко О., Римаренко С., Ткаченко В., Шемшученко Ю. та ін. – К.: Вища школа, 1997. – 728 с.

3.2.9. Коршук Роман. Етнополітологія: Навч. посібник. – К, 2011.

3.2.10. Куць Ю.О., Куць О.М., Лісничий В.В. Етнонаціональні чинники державотворення: Монографія. – Харків: Вид-во Хар РІ УАДУ «Магістр», 2002. – 108 с.

3.2.11. Куць О.М. Мовна політика в державотворчих процесах України: Навч. посіб. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2004. – 275 с.

3.2.12. Римаренко Ю.І., Шкляр Л.Є., Римаренко С.Ю. Етнодержавознавство: Теоретико-методологічні засади. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2001. – 264 с.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1.

Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Модуль № 1 «Етнополітологія як навчальна дисципліна, її структура та методи».	5 семестр	- семестр
Відповідь на практичному занятті	5 б x4= 20	-
Виступ з презентацією	10 б x 1=10	-
Виконання тестових завдань	5 б x 1=5	-
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше	21 бал	-
Виконання модульної контрольної роботи	15	-
Усього за модулем №1	50	-
Модуль № 2 «Основні принципи етнополітики».	5 семестр	- семестр
Відповідь на практичному занятті	5 б x4= 20	-
Виступ з презентацією	10 б x 1=10	-
Написання есе	5 б x 1=5	-
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 студент має набрати не менше	21	-
Захист контрольної (домашньої) роботи	-	-
Виконання контрольної роботи (ЗФН)	-	-
Виконання модульної контрольної роботи	15	-
Усього за модулем №2	50	-
Усього за дисципліною	100	-

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховують студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 3).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Етнополітологія»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.08-01-2022
		стор. 13 з 16	

навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.5. У випадку **диференційованого заліку** підсумкова семестрова оцінка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 4).

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Етнополітологія»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП.12.01.08-01-2022

стор. 15 з 17

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	02.12.22	Редоренко К.А.	<i>[Signature]</i>	

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1.	Голова Н.О.	09.08.2022	<i>[Signature]</i>	Відсутній

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

Додаток 3

**Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою
(рекомендовані значення)**

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 4

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)